

10 PUNTEN

voor een Natuur-Inclusief Rotterdams Partijprogramma

Rotterdam 28-06-2021

Geachte leden van de Rotterdamse politieke partijen en met name verkiezingsprogrammaschrijvers,

Hierbij vragen we uw aandacht voor het natuur-inclusief beleid van Rotterdam en met name voor een tiental hoofdpunten waaruit naar hartenlust geknipt en geplakt mag worden voor uw verkiezingsprogramma. Integraal overnemen mag natuurlijk ook, is wel zo gemakkelijk.

De punten zijn opgesteld door een aantal 'natuurwerkers' die met elkaar een ruime praktische en theoretische ervaring hebben met het werken met stadsnatuur in het algemeen en biodiversiteit in het bijzonder.

Zie het als een oproep tot een integraal natuur-inclusief beleid in onze stad en als een stimulans op even een tandje bij te zetten bij het schrijven van de paragraaf Natuur en Stad. Wij zijn natuurlijk altijd bereid om een en ander nader toe te lichten in een-op-een sessies, maar we vermoeden dat de algemene boodschap zo wel duidelijk is.

Leeswijzer: We zijn ons maar al te bewust van het feit dat jullie nog meer punten en beleidsgebieden te verwerken hebben. En ook dat 1 A4 tekst al veel is. We hebben onze punten daarom in drie verschillende delen gesplitst.

- **De 10 punten op een handzaam A-viertje** (p.2)
- **Een algemene inleiding: Nut en Noodzaak** (p. 3)
- **Een uitgebreid addendum** (p. 4–9), voor de liefhebbers en woordvoerders waarin elk van de punten nader wordt toegelicht en voorzien van een paar extra's.

We hopen en verwachten onderdelen terug te zien in uw partijprogramma's.

De algemene doelstelling is:

Rotterdam wordt in 2026 verkozen tot de meest natuur-inclusieve stad van Nederland

Samenstellers/meelezers

Piet Vollaard en Jacques Vink

(Ruimtelab): De Natuurlijke Stad / De Groene Marathon

Catherine Visser

De Groene Connectie, DAF Architecten

Niels de Zwarte

Bureau Stadsnatuur Rotterdam (en met Jacques Vink en Piet Vollaard auteur het boek: Stadsnatuur Maken / Making Urban Nature)

Liselotte de Haan

Groenweb Noord, adviseur Burger en Overheid, Rotterdam Watersensitive

Philip Kuypers

Groene Connectie, netwerkregisseur Huize Middelland

Willemijn Nagel

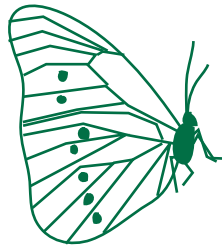
Natuurmonumenten

contact:

info@natuurlijkestad.nl

Piet Vollaard 06 3986 1331

10 PUNTEN VOOR EEN NATUUR-INCLUSIEF ROTTERDAM

Natuur-inclusief beleid algemeen

- 1 Natuur-inclusief beleid is vooral integraal beleid door alle sectoren heen; handel naar dat inzicht.
- 2 Begin met het vaststellen van de ecologische hoofdstructuur van de stad en haar buitengebied en baseer daarop het beleid.
- 3 Groen en blauw krijgen pas werkelijk betekenis als de ecologische waarde uitgangspunt is van ontwerp- en beheerbeslissingen.
- 4 Dieren zijn volwaardige stadsbewoners, neem ook deze Rotterdammers serieus.
- 5 Hou de dingen goed uit elkaar, maar streef naar integrale oplossingen.

Laaghangend fruit

Specifieke natuur inclusieve beleidsmaatregelen (morgen beginnen)

- 6 Stel per direct een natuur-inclusief puntensysteem op voor nieuwbouw en renovatie en werk dit verder uit voor de openbare ruimte.
- 7 Maak voor de nieuwe coalitieperiode een plan voor 20 hectare nieuwe natuur in de stad. Natuur dus, groen is niet vanzelfsprekend natuur(lijk).
- 8 Start per direct met beleid 'Maaien? Nee tenzij'

Burgerparticipatie en 'burgerwijsheid'

Betrek de Rotterdammert, maak gebruik van de aanwezige kennis in de stad

- 9 Neem uw burgers serieus en profiteer van de kennis en bereidheid tot samenwerken in het veld.
- 10 Stimuleer bestaande initiatieven en bouw mee aan nieuwe.

INLEIDING EN AANLEIDING: NUT EN NOODZAAK

De globale noodzaak is bekend ...

De klimaatcrisis is een onvermijdelijk agendapunt op elke politieke agenda van globaal tot lokaal. Daarmee is ook herstel van het natuurlijk evenwicht en de biodiversiteit in de stad belangrijker dan ooit. Stadsnatuur is een eerste levensbehoefte voor elke stadsbewoner. Natuur is goed voor de gezondheid, zorgt voor verkoeling van de stad, draagt bij aan veiligheid en sociale cohesie en zorgt voor een gunstiger vestigingsklimaat.

Deze verhittende tijd vraagt om een fundamentele herwaardering van het groen in de stad. Niet langer is groen dat wat overblijft tussen het grijs. Nee, de groen-blauwe structuur van de stad is het essentiële weefsel waarbinnen mensen, dieren en planten kunnen floreren. Om toekomstbestendig te zijn, moeten we dit weefsel versterken, verbinden, verbeteren.

Dit kan alleen door integraal te kijken en te werken. Door dwarsverbanden te leggen tussen maatschappelijk ontwikkeling, ruimtelijke ontwikkeling, openbare ruimte, groenvoorziening, gezondheid en recreatie enerzijds, en klimaatproblematiek (in onze stad met name hittestress en wateroverlast) anderzijds. Een samenhangend natuur-inclusief stadsecologisch politiek beleid is een eerste stap om daar te komen. Steeds weer wordt duidelijk dat klimaat- en natuurbeleid niet louter een technologische opgave is maar staat of valt bij een de betrokkenheid van burgers. Het betrekken van bewoners en initiatieven bij natuur- en klimaatbeleid is echter niet gemakkelijk en niet gratis. Het lukt alleen als de overheid ruimte geeft voor zeggenschap, sociale inclusie stimuleert en gedeelde waarden in plaats van politieke scoringsdrift vooropstelt. Dit vraagt, vooral op het groter schaalniveau, om andere processen en projecten dan de nu gangbare.

... maar Rotterdam moet een ecologisch tandje bijzetten ...

Rotterdam had zeven jaar geleden met de publicatie van Natuurkaart Rotterdam (2014), een ecologische scan van de stad als opmaat naar daadwerkelijk beleid, een voorsprong op veel andere grote steden. Sindsdien is weinig tot niets gebeurd, tot dit jaar eindelijk de vervolgactiviteiten van de Natuurkaart worden aangepakt (met name de inventarisatie van stedelijke biodiversiteit) met Uitvoeringagenda Biodiversiteit (2021). Voor het eerst wordt daarmee de natuurwaarde die de stad heeft echt inzichtelijk gemaakt door de gemeente. Dat is mooi, maar laat dat inzicht niet weer in de onderste bureaula verdwijnen.

De voorsprong ten opzichte van andere grote en middelgrote steden is inmiddels een achterstand geworden (niet zozeer wat betreft klimaatbeleid, maar vooral ten aanzien van ecologisch beleid). Rotterdam moet echt een tandje bijzetten om deze achterstand in te halen, niet alleen voor de stad, maar voor de planeet.

... en moet burgerkennis en -participatie inzetten om de doelen te bereiken.

Een aantal actieve Rotterdamse kenners en initiatieven hebben daarvoor 10 van de meest urgente actiepunten kort samengevat, en kunnen deze nader toe te lichten, zodat de verschillende partijen tenminste geïnformeerd aan de ecologische paragraaf van het programma voor de komende gemeenteraadsverkiezingen kunnen werken. Wij nodigen de partijen uit deze ecologische deskundigheid uit het veld ter harte te nemen. Wij zijn meer dan bereid deze nader toe te lichten, maar beseft dat wij ook niet alles weten, er zijn nog veel meer betrokken Rotterdammers met kennis en zin om mee te doen.

NATUUR-INCLUSIEF BELEID ALGEMEEN

1 Natuur-inclusief beleid is vooral integraal beleid, door alle sectoren heen; handel naar dat inzicht

Zet stadsecologie en biodiversiteit op de agenda (en ga er ook daadwerkelijk aan werken), maar doe dat in combinatie en samenhang met beleid rond: stadsontwikkeling, maatschappelijke ontwikkeling, openbare ruimte, groenbeheer, klimaatbeleid, energietransitie, gezondheid en educatie, participatie en beheer. Als het gaat om ecologie heeft alles met alles te maken. Uiteindelijk gaat het om het bouwen aan een weerbare stad, ook de sociale en economische weerbaarheid horen daar integraal bij. Maar leg wel accenten op biodiversiteit, want dat onderdeel komt er tot nu toe nogal bekaaid af.

Denk aan win-win beleid: voor veel beleidsvelden bestaan zogenaamde “nature based solutions”, dus investeren in stadsnatuur is vaak ook investeren in een van de andere beleidsvelden. Met de komst van de nieuwe Omgevingswet moet natuur bovendien echt als een belangrijke omgevingswaarde worden geborgd in het stedelijk ruimtelijk beleid.

Zie de beleidsbrief van Ministerie van LNV en enkele daaropvolgende, aangenomen moties.¹

2 Begin met het vaststellen van de ecologische hoofdstructuur van de stad, en baseer daarop het beleid

Werk de scan van de Uitvoeringsagenda Biodiversiteit uit tot een samenhangend natuur-inclusief beleid. Om te beginnen met het **vaststellen van de ecologische hoofdstructuur van de stad** en maak deze tot een van de leidende infrastructurele netwerken (vergelijkbaar met verkeersinfrastructuur) die de basis vormt voor afgeleid beleid (groenbeleid, klimaatbeleid, recreatie en gezondheid). Breid de eerste inventarisatie van Natuurkaart Rotterdam uit, maak hem fijnmaziger, en concentreer op het stedelijk gebied (mn binnen de snelwegring), want daar valt de meeste winst te behalen.

Denk daarbij ook aan de ecologische **verbindingen tussen stad en buitengebied**. Kijk ook eens naar de stad van buiten naar binnen: Rotterdam heeft ook ommelanden waar veel ecologisch potentieel ligt mits men er zorgvuldig mee omgaat. Het watersysteem met de rivieren de Nieuwe Waterweg, de Oude Maas, de Schie, de Rotte en de Waal is in potentie de drager van ecologische en recreatieve verbindingen. De stad houdt niet op bij het laatste woonblok. Juist de verbinding tussen binnenstedelijk en stadsrand biedt mogelijkheden om een compleet ecologisch en recreatief waardevolle groenstructuur op te zetten. Partners als stadsboeren, Natuurmonumenten, waterschappen en buurgemeentes zijn daarbij cruciaal. Weest minder navelstaarderig en kijk vanuit de groene contramal naar de stad en regio.

3 Groen en blauw krijgen pas werkelijk betekenis als de ecologische waarde uitgangspunt is van ontwerp- en beheerbeslissingen

Te lang is groenbeleid een kwestie van kleur geweest (als het maar een boom of plant is, en groen, dan is het automatisch goed en natuurlijk). Maar **groen komt in vele tinten en krijgt pas werkelijke betekenis als het ook ruimte biedt aan natuurwaarden (ecologische waarde)**, sociale cohesie, gezondheidsbevordering enzovoorts. Dat besef heeft twee kanten: a) **Waarde voor de mens**: zorg voor een optimaal gebruik van de ‘gratis’ ecosysteemdiensten van een soort boom of plant. (de in Rotterdam zo geliefde Plataan, scoort daarop overigens erg laag) en b) **Natuurwaarden** als diversiteit, inheemse soorten, waarde voor dieren. In een natuur-inclusief beleid komen beide aspecten samen.

1 Brief LNV aan de 2^e Kamer, dec 2019: <https://zoek.officiëlebezoekingen.nl/kst-35000-XIV-100.pdf> en oa aangenomen motie Martels/Bromet, nov. 2020, met verzoek om natuur-inclusief bouwen op te nemen in het Bouwbesluit <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=ff02484a-0bb1-4c0a-82cc-5e1c-c9a990a3&title=Motie%20van%20de%20leden%20Bromet%20en%20Von%20Martels%20over%20natuurinclusief%20bouwen%20opnemen%20in%20het%20Bouwbesluit.pdf>

Er is nog ongelofelijk veel ruimte in de stad om waarde toe te voegen aan het bestaande groenvlakken. Maak daar gebruik van.

NB: Dit slaat zowel op **ontwerp en inrichting** (kies voor inheems materiaal dat ook door insecten en andere dieren daadwerkelijk gebruikt kan worden!) als voor **beheer** (de manier waarop onderhoud gepleegd wordt is bepalend of aanwezig groen een ecologische waarde heeft of niet, denk aan gefaseerd maaien versus vlak gazon).

4 Dieren zijn volwaardige stadsbewoners, neem ook deze bewoners serieus

Te lang is de stadsfauna afwezig geweest in het beleid dat primair op flora was gericht. Natuurinclusief beleid betekent vooral rekenschap geven van de (meer-) waarde van de Rotterdamse stadsdieren: van bodemfauna en de insectenpopulatie tot de meer zichtbare soorten als vogels en zoogdieren; ze horen allemaal bij elkaar en vooral: **de mensensoort sterft uit als de andere planten- en diersoorten niet de aandacht krijgen die ze verdienen.**

In het beleid kan rekening gehouden worden met deze stadsbewoners zonder stemrecht, door tenminste bij grote ontwikkelingen een zorgvuldige overweging te maken ten aanzien van het welbevinden van die ander stadsbewoners en een paragraaf aan flora en fauna te besteden die niet alleen over het wettelijke minimum gaat. Een goed voorbeeld hierbij is kunstverlichting: voor dieren (maar ook mensen) een versturende factor die dus heel gericht ingezet moet worden waar het alleen echt nodig is. De stad is eigenlijk veel te licht, de nacht moet hier en daar weer donker worden, daar is ook de veiligheid van mensen bij gediend. Te felle verlichting vermindert de zichtbaarheid door te sterke contrasten: hou het soft en aangenaam.

5 Hou de dingen goed uit elkaar, maar streef naar integrale oplossingen

Het lijkt in tegenspraak met de vraag naar integraal beleid (maar is dat niet):

- **Klimaatbeleid is niet hetzelfde als ecologisch beleid** (soms zijn de belangen tegenstrijdig, meestal niet)
- **Groen (beleid) is niet automatisch ecologisch (beleid) of biodiversiteit bevorderend** (soms zijn ze tegenstrijdig, zoek naar ecologisch groen (focus op inheemse planten en dieren; kijk naar dieren en plantengemeenschappen etc) en pas dan vallen ze samen
- Idem recreatief beleid, educatief beleid, etc

Koppel aan de stadsnatuurbeweging bijvoorbeeld ook **circulariteit**. Dat is een technische ontwikkeling die van Westland tot buurttuin speelt. Denk daarbij ook aan afvalstromen, grond en waterbehoefte. (nu importeren we massaal turf uit kwetsbare ecosystemen om onze geveltuinen te maken). Hoe kunnen stadsbeheer, boeren en waterschappen bijdragen aan die circulariteit.

De koppeling van voedsel aan circulariteit en biodiversiteit zijn belangrijke invalswegen om via educatie het consumentengedrag te agenderen. Stimuleer aansprekende voorbeelden van schoolmoestuin tot herenboer.

LAAGHANGEND FRUIT: SPECIFIEKE NATUUR INCLUSIEVE BELEIDSMATREGELEN (MORGEN BEGINNEN)

6 Stel per direct een natuur-inclusief puntensysteem op voor nieuwbouw en renovatie en werk dit verder uit voor de openbare ruimte

Dat is niet moeilijk, veel Nederlandse steden gingen Rotterdam voor², profiteer van die kennis. Ook ontwikkelaars en woningbouwcoöperaties willen graag duidelijkheid, een puntensysteem maakt dat mogelijk en geeft ook bij nieuwe ontwikkelingen een gelijk speelveld.

Breid dit puntensysteem uit met een vergelijkbaar **natuur-inclusief puntensysteem voor de openbare ruimte en recreatiegebieden** (stel dus als gemeente je eigen spelregels op, en hou je daaraan). Hiermee kan het eigen beheer getoetst worden en kunnen prioriteiten afrekenbaar gemaakt worden.

In aansluiting hierop: **Integreer natuur-inclusieve doelen en maatregelen in De Rotterdamse Stijl** (de Rotterdamse spelregels voor de inrichting van de openbare ruimte). Nu zijn ze vaak strijdig met natuurdoelen en de Rotterdamse flora en fauna zijn daarvan de dupe. De Rotterdamse Stijl is nu vooral een feest voor stratenmakers, straatmeubilairfabrikanten en platanenkwekers (zie ook onze toegift), niet voor planten en dieren en dus eigenlijk ook niet voor mensen. Beperk de opties voor stadsnatuur niet alleen tot de randen van de stad!

7 Maak voor de nieuwe coalitieperiode een plan voor 20 hectare nieuwe natuur in de stad

Vergelijkbaar met het plan 20 hectare groen van het huidige bestuur. En nee: Groen is niet automatisch ecologisch groen (zie punt 5). Ook groene daken alleen zijn niet voldoende, want worden vaak niet ervaren, gezien of gebruikt door bewoners. Wel lekker rustig voor insecten en vogels, maar dan moeten de aanleg natuurwaarde hebben, een sedumdak is echt niet meer van deze tijd. Promoot biodiversiteitsdaken, bruine daken en groen/gele daken (biodiversiteitsdak in combinatie met zonnepanelen (een win-win opzet).

Een ambitie die hieraan verbonden kan worden is: streef er naar dat elke Rotterdammer op 10 minuten lopen ergens kan wandelen in het groen. Van klein pocketpark tot een bomenlaan, van een singel tot een speelveld met een klimboom. Waar dat niet kan, ligt automatisch de prioriteit voor de komende periode en zou het groen toegevoegd moeten worden.

8 Start per direct met beleid 'Maaien? Nee tenzij'

De vele hectares berm- en randgroen van Rotterdam worden nu nog platgemaaid. Deze plekken bieden enorme kansen voor bloemrijk grasland en insecten. Elke postzegel groen kan een springplank zijn voor de verspreiding van soorten. Stem de maaifrequentie af om zo veel mogelijk bloemrijk grasland in de stad te creëren, behalve waar dat voor de verkeersveiligheid, voor verblijfsruimtes sport/recreatie of voor het behoud van cultuurhistorische landschappen (bijv. Het Park, de singels) onwenselijk is. Leg goed uit aan de buurtbewoners waarom voor welke maaifrequentie wordt gekozen.

² Amsterdam hanteert een inspiratielijst natuur-inclusief bouwen, maar die is niet bindend; Den Haag heeft een bindend puntensysteem, maar die geldt vooralsnog alleen in de herstructureringswijk Binckhorst. Eigenlijk is de **gemeente Delft het verst: een bindend puntensysteem voor de hele stad** en voor alle kleine en middelgrote vergunningsaanvragen (voor grote projecten wordt overigens meer verwacht dan alleen punten scores), met heldere voorbeelden en scorelijsten.
Zie (ontwerpnota, goedgekeurd door college, ligt nu bij de raad) https://delft.notubiz.nl/document/10058464/1/2_Kader%20Natuurinclusief%20bouwen%20en%20ontwikkelen

BURGERPARTICIPATIE EN 'BURGERWIJSHEID': BETREK DE ROTTERDAMMER, MAAK GEBRUIK VAN DE AANWEZIGE KENNIS IN DE STAD

9 Neem uw burgers serieus en profiteer van de kennis en bereidheid tot samenwerken in het veld

Er zijn de laatste jaren belangrijke stappen gezet in de richting van burgerparticipatie, desondanks constateren de ondertekenaars (vrijwel allemaal leden van groeninitiatieven en werkers in het veld en aan de bodem) toch nog steeds een huiver om kennis en deskundigheid uit dat veld serieus te nemen. Zet die extra stap **en maak optimaal gebruik van de energie, de kennis en de deskundigheid die in de stad aanwezig is**. Zorg in de komende collegeperiode dat er (online) consultaties georganiseerd worden bij projecten. Samen komen we verder.

Haak daarbij aan op de stadsnatuurbeweging die er al is. Maak die mogelijk door ruimte kennis (GIS/ecologie/ondergrond) te delen. Blijf inclusief door niet spelregels op te leggen maar gezamenlijk een ecologisch blikveld te openen. Liever stimuleren dan sanctioneren.

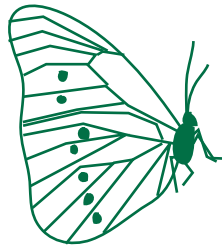
Betrek de burger / bewonersinitiatieven bij de aanbesteding van het groenbeheer. Stimuleer in dat opzicht R2C-initiatieven (Right to Challenge) in plaats van ze vanuit het ambtenarenapparaat tegen te werken, wat de afgelopen jaren helaas soms het geval was.

Onderzoek de mogelijkheden voor sociaal beheer als integraal deel van deze aanbesteding, vooral daar waar sociaal beheer ecologische waarde kan toevoegen. Zorg dat beheergelden uit deze aanbesteding beschikbaar komen voor sociaal beheer (Voorbeeld: het Essenburgpark (met de Topacademie), de dakparkheg). Zorg voor dat ook MO en W&I hiervoor geld beschikbaar kunnen stellen.

10 Stimuleer bestaande initiatieven en bouw mee aan nieuwe

Organiseer die kennis uit het veld, verbeter het gesprek tussen Coolsingel/De Rotterdam en de basis, en vertrouw op het burgerinitiatief. De Groene Connectie en Groenweb Noord geven het **model voor een stadsbreed groeninitiatievenplan (en stadsnatuurroute)**. Dit kan uitgebouwd worden tot een stadsbreed netwerk: het ideaal van De Groene Marathon **Maak werk van wandelen** (ook vanuit het oogpunt van gezondheid). Zoek daarbij vooral ook naar initiatieven die zowel ten noorden als ten zuiden van de Nieuwe Maas (kunnen) plaatsvinden.

TOEGIFT

Het succes van de geveltuintjes en tegel-er-uit-planten-er-in acties geeft de route naar **meer**. Naar **meer mogelijkheden voor burgerinitiatief** en daarmee versnelling van de ecologisch beleidsdoelen. Naar **een echte subsidiepot** voor groene initiatieven in de wijken. De succesvolle geveltuintjesacties vanaf nu aanvullen met advies over **inheemse planten en bij- en vlinder-vriendelijke planten**. Het **'tegel er uit groen erin beleid'** **meer richten op privétuinen** (geef de inheemse planten cadeau). Daarbij ook de nieuwste trend; **natuur-inclusief balkonieren** adresseren door adviezen en/of gratis planten. Meer **adopteer-een-boom-en-plant-hem-zelf** acties. **Vogelkastjes uitdeelpunten** (met uitleg hoe ze echt kunnen werken), ... et cetera.

Bij nieuwbouw: standaard **verplichting dat er teelaarde in de tuinen** komt in plaats van zand. Dat maakt dat mensen geen tegels neerleggen, maar meteen wat planten en daarmee bijdragen aan wateropvang, hittestress beperking en toevoegen van biodiversiteit. Investeer in een modeltuin in een nieuwbouwwijk, zodat tastbaar wordt hoe makkelijk en mooi een tuin kan worden. Neem daarbij een voorbeeld aan de tuinadviezen die ooit bij Tuindorp Vreewijk werden gegeven (maar dan nu natuur-inclusieve tuinadviezen uiteraard), de wijk is daardoor een van de meest geliefde bij tuiniers.³

Maak een **kansenkaart** bij je beleid; weet waar je knelpunten liggen en pak die bij elke wegvernieuwing meteen aan. Scheelt veel kosten, werk met werk maken. Vraag de Rotterdammers om oplossingen aan te dragen.

Blijf investeren in educatie; jong geleerd is oud gedaan.

Voorkom dat bij inbreiding van de stad groen verdwijnt. Bouw de hoogte in, maar blijf van parken af omdat deze harder dan ooit nodig zijn voor burgers voor leefbaarheid, ontstressen etc.

Elke parkgrens is heilig, geen discussie mogelijk.

Focus op insectenvriendelijke maatregelen; de hele stad een continu bijen- en vlinderlint. De alarmerende berichten dat meer dan 50% van de insectenpopulatie in 25 jaar uit Duitse natuurparken is verdwenen, geldt ook onverkort voor Noord-Europese steden, en dus ook Rotterdam. Daar moet acuut iets aan gebeuren. Elk natuur-inclusief beleid is automatisch insectenvriendelijk beleid (en **nee, honingbijen zijn niet bevorderlijk voor de diversiteit van de bijenpopulatie**. Het zijn eerlijk gezegd – sorry al die enthousiaste stadssimkers - gedomesticeerde landbouwsclaven, vooral van belang bij de fruit- en groenteteelt en niet van belang in de stad, ze verdringen de pakweg 250 andere wilde bijen- en hommelse soorten die het in de stad juist wel moeilijk hebben).

Binnentuinen van Rotterdam zijn tezamen een van de grootste stadsnatuurgebieden van Rotterdam. Betrek woningcorporaties bij gemeentelijk beleid binnentuinen, bijvoorbeeld ten aanzien van invasieve plantensoorten (Japanse duizendknoop) en betegeling. Kan de gemeente op een of andere manier woningcorporaties verplichten hun binnentuinen meer aandacht te geven? Dat zou mooi zijn.

Laat gaan die plataan! Platanen zijn prachtige bomen, en verkozen tot echte 'Rotterdamse bomen' (het is natuurlijk een exoot), maar helaas hebben platanen **weinig natuurwaarde en zijn ze nauwelijks van waarde voor de biodiversiteit**. Meerdere soorten door elkaar heen planten, is sowieso beter voor een stabiel en weerbaar ecosysteem. Stop ook met het gedachteloos aanplanten van uitheemse boomsoorten. Kies in principe voor inheemse soorten. En laat bestaande oude bomen

3 Zie <http://www.museumvreewijk.nl/de-woning-2/de-tuin/>

zo lang mogelijk staan, een oude volgroeide boom is meer waard dan 5 nieuw geplatte sprietjes. Dus bij noodzakelijke kap van een enkele oude minstens vijf nieuwe terug. En niet eentje, zoals nu de gangbare praktijk is!

De Rotte en de Rotte-oevers, nota bene de naamgever van onze stad, kan veel natuurlijker worden ingericht. Vooral het eerste deel vanaf de Blaak en Steigergracht tot aan Noordplein ligt er treurig bij: een natte steenwoestijn. Ook kades kunnen natuur-inclusief worden ingericht, en het water kan door middel van bijvoorbeeld rieteilanden met begroeiing en meer natuuroevers natuurlijk worden opgeschoond. **Zwemmen in de Rotte als beleidsdoel!**

En nu we toch bezig zijn: wordt het nog wat met die noodzakelijke vissentrap tussen Rotte en Nieuwe Maas?

Ook Op Zuid. Aan de Noordzijde van de stad zijn er al verschillende natuurmaatregelen genomen en zijn veel bewoners al actief. Dat is minder het geval op Zuid. Terwijl juist daar, in de na-oorlogse uitbreidingswijken Pendrecht, Zuidwijk, Lombardijen en IJsselmonde veel grotere groenvlakken te vinden zijn. Dat ziellose gras met rozenborders daar kan wel een natuurupgrade gebruiken; dat zijn opgelegde kansen voor natuur-inclusiever groen en bewonersparticipatie.

Extra punten van Natuurmonumenten:

Investeer in het Rotterdamse groen buiten de stad: De Blauwe Verbinding, het Buytenland van Rhoon (o.m. Zuid-Hollands Landschap) en de Bonnenpolder (o.m. Zuid-Hollands Landschap en Natuurmonumenten), Noordrand Rotterdam (Natuurmonumenten).

Bestendig de groeninvesteringen in de Noordrand Rotterdam, haal bedrijventerrein Schieveen van de kaart. Dit is echt een belangrijk punt, en lekker concreet en de gemeente Rotterdam blijft het, ondanks veel investering in recreatie en natuurontwikkeling, als bedrijventerrein op de kaart zetten. Zo valt het ten onrechte buiten de contour Bijzonder Provinciaal Landschap Middendelfland.

